

Locuint'a Redactorului

Cancelari'a Redactiunii

Strat'a fragatorului [Ló-vészutosa], Nr. 5.

Scrisorile neirancate nu se voru primá decatu numai de la corespunzintii regulari ai „Federationii.“
Articlii tramisi si nepublicati se voru arde.

FEDERATIUNEA

Diurnalu politicu, literariu, comercialu si economicu.

Va esí Mercuri-a, Vineri-a si Dominec'a.

Prețulu de Prenumeratiune:

Pre trei lune . . . 8 fl. v. a.

Pre șase lune . . . 6 „ „ „

Pre anulu întregu . . . 12 „ „ „

Pentru Roman'a :

prea întregu 30 Fr. = 30 Lei a.

„ 6 lune 15 „ = 15 „ „

„ 3 - 8 „ = 8 „ „

Pentru inserțiuni :

10 cr. de linia, si 30 cr. taxa timbrala pentru fiecare-care publicațiune separata. In loculu deschis

20 cr. de linia.

Unu exemplariu costa 10 cr.

De pre campulu resbelului.

De la nimicirea armatei generalului Tann, intemplantă la Orléans, nu se mai aude nemic'a despre operatiunile ulterioare a ambeloru părți beligerante. Cu tote aceste inse nu incape nici una indoiala, că pre campulu resbelului existe si acum'a totu ace'a si activitate ca si mai inuainte, numai cătu acést'a consiste in manevrări strategice, ce'a ce este prim'a condițiune a reusferei si succederii. Acestu tempu alu manevreloru strategice se pote asemená cu esplodarea unei mine, séu cu nabuziel'a ce premerge unei fortune terribile.

E probabilu că, in 11. nov., armat'a de la Loire si-a executatu impreunarea cu corpulu de armata d'in vestulu Franciei alu contelui Kératry, care statiună, in 9. nov., la Chateaudun, si, incunjiurandu pre generalulu Tann, si-a luat calea spre Chartres, unde fure tramise si trupele concentrate in Le Mans. Numai in modulu acestu-a se pote esplicá raportulu ganeralului Tann, conformu carui-a, in dílele prime ale luptei de la Orléans, nu s'a observatu nici una miscare d'in partea armatei de la Loire. Este verosimilu, că acést'a armata va operá d'in Chartres contr'a aripei stange a armatei de blocada de la Versailles, pentru ca estu-modu se dèe man'a cu generalulu Trochu care, dupa unu telegramu d'in Brussel'a, datatu d'in 17. nov., se pregatesce la una erumpere generala si terribila.

Acést'a operatiune, executata cu energia, are tote perspective succederii, că ci prusii n'au la Parisu nici una armata observatoria, carea ar' poté reziste cu rezultatu armatei franceze auxiliare. — Cele trei corpuri de armata ale principelui Fridericu Carolu, precum si celelalte doue ale generalului Manteuffel, cari opereza in Nordulu Franciei, erau prè indepartate de Parisu, pentru a le poté concentrá acolo la tempulu séu. La totu casulu, aceste nu voru poté ajunge la Parisu inuainte de 22. séu 23. l. c., si pana atunci referintiele se potu schimbá forte tare.

Una operatiune a principelui Fridericu Carolu contr'a cetății Bourges, intreprinsa, precum se deduce d'in mersulu séu spre Troyes, pentru eliberarea armatei de blocada, nu se pote neci decatu considerá de verosimila; éra unu atacu combinatu alu lui si alu marelui-duce de Mecklenburg contr'a armatei franceze de la Loire e cu totulu imposibilu d'in caus'a indepartării mari, ce existe intre aceste doue armate nemtiesci. Afara de ace'a, unu asemenea atacu combinatu neci nu se pote face inuainte de 20. nov. Bourges si Nevers sunt, fara indoiala, prevediute d'in partea francesiloru cu garnisone atátu de tari, încátu principele Fridericu Carolu pote fi aici impedecatu celu putienu vre-o câte-va díle. Intr'ace'a, armat'a marelui-duce de Mecklenburg constatatoria cam d'in 80,000 fetiori va poté fi atacata si batuta in mersulu séu spre Orléans, si apoi, la casu candu armat'a intrunita de la Loire nu va preferi ca, dupa nimicirea marelui-duce de Mecklenburg, se se arunce numai decatu a supr'a armatei de blocada, principele Fridericu Carolu va fi constrinsu a si cercá mantuirea in una retragere rapede.

Daca armat'a de la Loire si-a continuatu operatiunile indata dupa reocuparea Orléans-ului, preste putienu, firulu electricu va intrerumpe tacererea monumentală ce domnesce asta-di pre teatrulu resbelului.

Diurnulu „Indépendance belge“ publica urmatoriele sciri, primite d'in Lyon, cu datulu 11. nov.: „Se pare, că luptele francitireuriloru d'in Vancluse pre cum si ale altoru corpuri de voluntari, intemplate la St. Jean de Losne, Seurre si Brazey contr'a avangardeloru prusesci, au avutu unu rezultatu fericitu pentru francesi, fiindu inimiculu constrinsu a se retrage. Inse in Vesaul si giuru campeza unu corpu prusescu, compusu d'in 40.000 fetiori, care asepta ordinu de la generalulu Werder pentru a inuaintá mai de parte. Este probabilu că, daca prusii nu si voru schimbá directiunea mersului si nu voru merge spre Nevers si Bourbonnais, prim'a lovire seriosa intre ambele armate se va intemplá la Chagny. Se crede, că

punctulu loru de operatiune nu este Lyon-ulu, si că ei voiescu se incunjiure armat'a de la Loire preste Bourges. Se mai vorbesce, că generalulu Garibaldi si-a schimbatu numai de cătu primulu séu planu, si că s'a retrasu éra-si la Besangon, pentru ca, unindu-se cu generalulu Michel, se se arunce a supr'a corpului de armata asediatoriu alu nemtiloru de la Belfort.“

Relativu la comunicările de mai susu ale diurnului „Indépendance belge“ ni venira, in 16. nov., urmatoriele date d'in Franci'a de sudu. „Lyon, in 10. nov. Una colona de francitireuri garibaldiani causá una perdere seriosa avangardei prusesci la Saint-Jean de Losne. Loculu éra bine alesu pentru trecerea preste riulu Saone. Inimiculu concentreza acum'a poteri de armata considerabili contr'a cetății Saint-Jean de Losne, prin ce si demaschéza planulu d'a inuaintá spre Lyon. Cetatea Nuits e ocupata degiá de ulani si infanteria. St. Jean de Losne are se formeze unu punctu de resistintia contr'a invasiunatoriloru, éra in Chagny voru afía grosulu trupeloru nostre. La casu candu nemtii voru evitá acestu punctu si voru merge in alta directiune, s'au luat mesuru d'a-i impedecá in mersulu loru. Deci se vede, că poporatiunea de aici nu e mai putienu curagiosa de cătu cea d'in Parisu. Totu in acelu-a si tempu, inimiculu e amenintiatu in flancu si in spate; in departementele Jura si Haute Marne se intempla pre tota diu'a lupte mice, si de ace'a, trupele de la Metz se grabescu a veni intru ajutoriulu badensiloru oboșiti si storsi cu totulu; éra nòe ni vinu intru ajutoriu ploia si tempestătile. Ne pregatimu a vedé pre inimicu la Lyon, unde, ve asigurámu, i-preparámu una primire buna.

„In momentulu presinte se curatiescu tote celariiele edificiiulu municipalu, fiindu că se voru asediá in ele archivele cetatienesce. La casu daca se va bombardá cetatea, vomu reziste cu perseverantia. Asta di a plecatu intru ajutoriulu nostru prim'a legiune d'in departementulu Rhone.

„Departementulu Alliers se va pune in stare de asediu, ce'a ce atesta, că inimiculu voiesce se treca prin Bourbonnais. Intre ace'a, aici domnesce cea mai mare unire si concordia intru apărarea nationala; tote discordiele de partida au incetat, si devis'a fiasce-carui-a este: „Resistintia pana la morte!“ — Se scrie d'in Macon, că Garibaldi, venindu de la Besangon, a trecut in 8. l. c. pre acolo. Elu a mersu la Chagny, pentru ca de aici se ajunga la Saint-Jean de Losne, unde prusii strabatu cu poteri mari si cu artileria numerosa. Se díe, că fetiorii lui i-urmeza noptea cu garde mobile si cu trei batalione de francitireuri, d'intre cari unulu e italianu, alu doilea polonu, si alu treilea anglo-americanu.“

Diurnulu francesu „Moniteur“ publica, cu privire la lupt'a d'in 8. nov., carea fú inceputulu lupteloru de doue díle de la Orléans, urmatoriulu raportu oficialu: „Lupt'a de la Marchenoire. (Raportulu comandantelui brigadei d'in Marchenoire, de la 8. novembre, 1870.) In 7. l. c. s'a intemplat una lovire la St. Laurent des-Bois, inuaintea padurii de la Marchenoire. Trupele prusesci, compuse d'in infanteria, cavaleria si artileria, consistéu cam d'in 2000 fetiori; unu batalionu de venatori francesi pedestri tramise inuaintea-i una multíme de tirailleur, si dupa ace'a intrá si elu insu-si in actiune; unele muniri fure prefacute in baterie, si dupa unu focu viu, lupt'a se terminá la 4 ore cu retragerea prusiloru.

„Câra 5 ore s'au observatu doue focuri; unulu in directiune spre maieristea Bois d'Enfen, éra celu-a-lalu câtra satulu Villericlerc. Auctorii acestoru focuri fure prusii. — Perderile nostre, suferite in acést'a lupta, se urca la 40 morti si raniti. Prusii au fostu lasatu pre campulu luptei mai bine de 100 morti. — S'au facutu 64 prisionieri (infanteria bavaresa), intre cari sunt si 3 oficieri.

„Se crede, că intentiunea prusiloru a fostu numai d'a esplora in aceste tienuturi, si că preste putienu trebuie se fimu pregatiti la una lupta noua.

„Trupele nostre sunt pline de insufletire, si s'a observatu, că batalionulu de venatori a resistatu inimicului cu energia mare; amu fostu avutu doue mitrailleuse, cari au causatu inimicului multe stricatiuni.

Diurnulu anglesu „Times“ publica, cu privire la nimicirea de la Orléans a armatei generalului Tann, urmatoriele depesie: „Tours, 13. novembre. Lupt'a de la 9. nov. avú rezultatu decidiatoriu. Perderile nemtiloru se specifica celu putienu la 5000 fetiori. Portarea gardeloru mobile a fostu forte buna. — Resultatulu moralu fú forte mare.“ — Altu telegramu alu lui „Times“, primitu d'in Tours, cu datulu 13. nov., contine: „Se comunica in modu oficialu, că numerulu prisionieriloru nemtiesci d'in luptele d'in 9. si 10. nov., se urca la 2500 fetiori. Asta-di n'a sositu neci una scire de la Loire, de ora-ce se pare, că ambele armate ocupa una pusetiune observatoria. Dupa raporturile d'in urma, nemtii s'au concentratu in apropiarea cetății Toury.“

Dupa unu telegramu d'in Berolinu, datatu d'in 17. nov., armat'a principelui Fridericu Carolu s'a unitu in diu'a mai susu indicata, cu armat'a batuta si sdrobotita a generalului Tann.

Diurnulu „Patrie“ comunica d'in Nantes, cu datulu 4. nov., că contele Kératry a tienutu acolo una revista preste 15.000 gardisti nationali; armat'a britanica se formeza cu rapediune mare in castrulu de la Couire. Acestu castru are se fia prevediutu cu sianturi, aradicandu-se estu-modu la castelele de clas'a prima, si are degiá doue redoute, inarmate cu tunuri grele de marina, cari porta in departare de optu kilometre; inarmarea trupeloru se executa cu rapediune admirabila; in numiculu castru sunt degiá 20.000 fetiori, si preste optu díle numerulu acestu-a va cresce la 65.000; Kératry a desceptatu insufletire generale prin caletori'a sa facuta in Bretagne.

Unu telegramu d'in Brussel'a, datatu d'in 17. nov., constata că, preste putienu, generalulu Burbaki se va uní cu 20.000 fetiori cu armat'a de la Loire.

Camer'a reprezentantiloru Ungariei.

Siedint'a de la 17. nov.

Presiedinte: Paulu Somssich. Notariu: Ales Bujanovics. D'in partea guvernului au fostu de facia ministrii: Balt. Horváth, Ios. Szávay si C. Kerkápolyi.

Dupa autenticarea procesului verbalu alu siedintei d'in urma, presiedintele pune pre mésa camerei unu registru despre interpelatiunile, propunerile si proiectele de legi, prezentate in lun'a trecuta, si trecute nedeliberate in agendele d'in lun'a carinte. — Registrulu se va tipari si impartí intre deputati. — Dupa presintarea mai multoru petitiuni, cari se transpunu comisiunei petitiunarie, presiedintele dechiara, că deputatulu Aloisiu Degré e verificatu definitivu, de ora-ce in terminulu legalu de 30 díle nu s'a prezentatu neci unu protestu contr'a alegerei lui. — In fine, deputatulu Dionisiu Fittler, alesu in cerculu Totis, Comaromu, pune pre biroulu camerei literele sale credentiale. — Se tramitu comisiunei verificatorie.

Presiedintele, spanendu, că in 19. nov. se va serbí diu'a onomastica a Majestății Sale imperatesci, implora binecuventarea ceresca a supr'a Majestății Sale. (Intrega camer'a, afara de stang'a extrema, se scol'a erumpendu in vivate.) Dupa ace'a roga pre ministrulu interneloru a interpretá Majestății Sale felicitările camerei. — Strigări agomotose d'in stang'a: „Nu ministrulu interneloru, oi presiedintele camerei are a ne representá!“

Presiedintele întreba camer'a, daca dorese ca presiedintele ei se-i interpreteze felicitările sale? Camer'a raspunde cu „da“ la acést'a întrebare. — Dupa ace'a, presiedintele invita camer'a a asistá la servitiulu divin, ce se va celebrá in 19. nov., demaneti'a la 10 ore, in beseric'a castelului d'in Bud'a, in onorea dílei onomastice a Majestății Sale imperatesci.

Ioanu Kiss interpeleza pre ministrulu comunicatiunei in privint'a deschiderii călii ferate Dobritin — Satu-Mare — Sighetu.

Eduardu Horn; mentionandu, că una corespun-

dintia locale din Pest'a a adus in tempulu d'in urma scirea, cumca toti acei teneri, cari in acesti trei ani d'in urma au fostu supusi recrutarii, inse d'in care-va cauza fure liberati de la deobligamentulu militar, au se fia asentati de nou si, la casu candu se voru afla de apti, au se fia recrutati in armata. Dreptu ace'a, adrezeza ministrului pentru aperiarea tieroi urmatori'a interpellatiune: Considerandu, ca in legea de aperiarea nu e nicaiurea vorb'a despre una supra-revisiune extra-ordinaria relativa la asentarea tinerilor sentiti degia de deobligamentulu militar; considerandu, ca cetatanului i se potu impune in unu statu constitutionalu numai astu-feliu de detorintie, cari sunt satorite prin lege; in fine, considerandu, ca intr'adeveru, guvernulu are pre venitoriu dreptulu d'a delatur'a abusuri, nu inse d'a ordina measure cu putere retroactiva; deci intreba: 1) Are dlu ministru cunoscintia de esistentia si destinatiunea comisiunilor supra-revisorie extra-ordinarie? 2) Daca are cunoscintia despre aceste seu daca le a esmisu elu insu si, pentru ce nu s'a anuntiatu acesta dispusetiune in foia oficiala si nu s'a publicatu instructiunea, dupa carea aru ave se proceda numitele comisiuni? (Aplause viue.)

Adamu Lazaru interpelleza pre ministrulu de interne, daca a regulatu prin lege politia rurale d'in Transilvania, si daca nu, are ore intentiunea d'a face acesta? — Totu d'insulu interpelleza pre ministrulu-presiedinte, pentru ce nu a predatu comunei de Muresiu-Osiurhciu castelulu ce se afla in posesiunea ilegale a erariului militar. ces. reg. d'acolo, si pentru ce nu voiesce a dispune departarea d'acolo a turnului pentru pulvere, care periclitata cetatea?

Ernestu Simonyi: Fiindu ca regulamentul camerei nu areta modulu, cum are guvernulu se impartiesca camerei lamuriri despre afaceri externe si cum are camer'a a se declar'a in asemenea afaceri, voiu indrepta Dlu ministru-presiedinte cate-va intrebari, pentru ca se dau ocaziune guvernului si camerei d'a se declar'a a supra onora afaceri importante. (Audit! Audit!) Eu interpellai mai decurendu pre guvernulu, ca ce a facutu pentru restabilirea pazei in Europ'a. Seu ca m'am esprimitu neprecisu, seu ca Dlu ministru-presiedinte m'a intielesu reu destulu ca d'insulu mi-a espusu numai ce'a ce guvernulu a facutu pentru sustinerea pazei, inse nu ce'a ce a facutu, dupa erumperea rebelului prusso-francesu, pentru restabilirea pazei. Neutralitatea impune si anumite detorintie, mai vertosu, d'a lucra cu totu zelulu pentru una paze durabila. Fui surprinsu in gradulu supremu, cetindu, ca ministrulu de externe alu Angliei s'a declaratu mai de curendu intr'unu locu publicu, ca nesuintiele Angliei d'a restabili pazea intre puterile belligeranti n'au fostu spriginite de nece un'a d'intre puterile neutrali. Acesta me indemna a intreba, ca voiesce Dlu ministru-presiedinte a spune camerei, ce s'a facutu d'in partea guvernului nostru pentru restabilirea pazei? Mai departe, mi-aducu a minte, ca ministrulu de externe anglesu s'a declaratu mai decurendu a fi pentru politic'a carea o-am professatu eu insu-mi in proiectulu meu de concludu in caus'a rebelului franco-pruseacu. (Haritate in drept'a.) A nume, barbatulu de statu anglesu dise: Angli'a dorece unitatea si puterea Germaniei, inse trebuie se se opuna unei pre-mari umiliri a Franciei; ambe statele trebuie se-si manu-tienia putetiunea lor de puteri-mari in Europ'a; la acesta sunt indreptatite prin poporatiunea lor. Acuma dara, guvernulu pote se urmeze politic'a recomandata in proiectulu meu de concludu, fara d'a se teme, ca va remane isolatu. Interpellatiunea mea este dara: 1) Are Dlu ministru-presiedinte cunoscintia, ca ministrulu anglesu Granville s'a declaratu, ca politic'a Angliei este d'a dori unitatea si puterea Germaniei, inse ca Angli'a trebuie se se opuna unei pre-mari umiliri a Franciei; 2) Voiesce guvernulu a se alatur'a catre acesta politica a Angliei si a procede la olalta cu acestu statu in cestiunea memorata? 3) Ce a facutu guvernulu, de la erumperea rebelului franco-pruseacu incoce, pentru restabilirea pazei? (Aplause viue in stang'a).

Am inca a adresa guvernului una a dou'a interpellatiune. De cate-va zile circula cele mai amenintatiorie faime despre una noua conflagratiune, de asta data in Orientulu Europei. Camer'a si prin acesta natiunea are d'a aud' d'in in-sa-si gur'a guvernului, de este adaveratu, ca guvernulu rusescu a revocatu d'in partea sa tractatulu de Parisu. Nu pote se se considere aci intrebaria, ca ore interesele Rusiei receru intru adaveru inlaturarea celor mai importante puncte ale tractatului de Parisu, ci ca ore statulu nostru, ca un'a d'intre puterile signatari ale pazei de Parisu, concede-va ca Rusi'a se se subtraga calei ordinare si, in locu d'a cere revisiunea tractatului prin unu Congresu, se abroge in modu arbitraru acestu tractatu? Daca s'ar' concede acesta, Europ'a s'ar' precipita in confusiuni neprevedute, ca-ci atunci unu tractatu internationalu nu ar' mai ave nece una insemnatate. In trebu deci pre Dlu ministru-presiedinte: 1) Adaveratu este, ca guvernulu imperialu rusescu ar' fi declaratu intr'unu nota circulara, ca elu nu mai pote consider'a de obligatoriu punctulu tractatului de Parisu, care statorece numerulu si marimea nailoru de resbelu, tiente de Rusi'a in Marea-Negra, si ca numitulu guvernulu incunoscintieza despre acesta pre puterile signatari; 2) Multumesce-se gu-

vernulu austro-magiaru, ca tractatulu de Parisu se se desfiinteze in acestu modu, si daca nu, voiesce elu ore, ca punctele tractatului de Parisu, pre cari Rusi'a le considera de stricatosse intereselor sale, se se modifice la unu Congresu europenu; 3) Are guvernulu sperantia, ca puterile signatari ale pazei de Parisu voru procede in co-intelegere reciproca facia de Rusi'a in acesta cestiune? — Tote aceste interpellatiuni se voru pred'a respectiviloru ministri.

Iosefu Madarsz protesta contra declaratiunei lui Simonyi, cum ca regulamentul camerei n'ar' dispune despre modulu, cum trebuie se dea lamuriri guvernulu in cestiuni externe. (Aplause in stang'a.)

Iulu Györfy presinta proiectulu de concludu, ca camer'a se esmita una comisiune de cinci-spre-diece membri, carea se esamine proiectulu de lege industriariu alu guvernului de una data cu modificatiunile comisiunei centrale relative la acestu proiectu. — Proiectulu de concludu se va tipari si distribui.

Col. Ghyezzy roga camer'a, ca se indrumeze pre presiedintii sectiuniloru de a pune sub desbatere proiectele de legi, atatu de importante, relative la contractualistii cari se afla in bunurile domaniale seu private.

Eduardu Zsedényi, presiedintele sectiunei a patr'a, declara ca d'insulu nu a pusu sub desbatere proiectele de legi relative la contractualistii, d'in causa ca aceste sunt in legatura intima cu proiectulu de lege relativa la curialistii, care inse nu s'a tramisu sectiuniloru.

Col. Tisza dice, ca desbaterea acestoru proiecte n'ar' fi trebuitu amesata. — Ministr. de finantie Kerkápolyi declara ca, dupa-ce ministr. de justitia Horváth a prezentatu unu proiectu de lege perfectu despre contractualistii, d'insulu si retrage pre alu seu. — Presiedintele camerei enuncia urgitariunea desbaterei acestoru proiecte, conformu dorintiei lui Ghyezzy. — Balt. Halász cere, se se puna la ordinea d'ilei proiectulu de lege despre venatu. Totodata presinta unu contra-proiectu de lege despre acelu-a-si objectu, si se roga a se tipari.

Ministr. de finantie Kerkápolyi, respondiendu la una interpellatiune a lui Ed. Zsedényi, adresata in 22 a l. tr. in privintia imprumutului de 15 milioane, contractatu de ministrulu comunu de finantie, dice ca guvernulu a facutu acestu imprumutu in interesulu monarchiei, ca-ci 'budgetulu de resbelu, care s'a fostu votatu intre impregiurari normale, nu potea fi de ajunsu, dupa turburarea pazei europene, pentru asigurarea monarchiei austro-magiare. Atunci candu erupse rebelulu, delegatiunile nu erau convocate, pentru d'a se poté cere de la aceste unu creditu suplementariu. Ministrulu spune in fine, ca imprumutulu s'a facutu cu scirea intregu ministerului.

Eduardu Zsedényi, reflectendu la respunsulu ministrului de finantie, se provoca la §. 56. alu articlului de lege XII: 1867, conformu carui-a, in ori-ce intrebuintare a creditului comunu, este a se intreba inainte de tote diet'a Ungariei. Acesta era adunata la erumperea rebelului si cu tote aceste ministrulu de finantie nu a facutu nece una propunere dietei in privintia imprumutului cestiunatu. In fine interpellantele propune, ca camer'a se iee spre sciintia respunsulu ministrului, asteptandu presintarea unui proiectu de lege a supra acestei operatiuni de creditu si se se enuncie, ca camer'a tree la ordinea d'ilei declarandu, ca contractulu incheiatu de ministrulu comunu de finantie in privintia acestui imprumutu nu se recunosc de obligatoriu pentru Ungaria.

Ministrulu de finantie Kerkápolyi dice ca, in intielesulu regulamentului, Camer'a nu pote face alta-ce decatu seu se iee actu despre respunsulu seu, seu ba. Elu nu contesta dreptulu camerei de a decide, ca ore fostu-a imprumutulu comunu seu ba. Oratorele observa in fine, ca partea prima a imprumutului s'a facutu in 9 augustu, asié dara atunci, candu camer'a nu mai era in sesiune si, prin urmare, nece ca potea fi intrebata; oratorele crede, ca guvernulu n'a potutu lucra altminte-a de cum a lucratu.

Presiedintele face atenta camer'a ca, in sensulu regulamentului, nu este concessa discussiunea a supra declaratiunei ministrului; elu adrezeza camerei intrebaria, daca ié seu nu actu despre declaratiunea ministrului.

Una parte a dreptei se scola pentru, era stang'a, cu cati-va deputati d'in drept'a, contra adoptarei declaratiunei ministrului. Cu tote aceste, majoritatea nu se pote constata. Notarii espusu in modu inegalu numerulu voturiloru. Se ordina numerarea de nou; in acestu momentu, presiedintele primesce unu actu, subscrisu de doue-diece deputati, prin care se cere votarea nominala pre mane. Notariulu Col. Széll cetesce numele subsemnatiloru, cari se tienu toti de drept'a.

Col. Ghyezzy: Sunt doue-diece?

Presied.: Doue-diece, bine numerati.

Ios. Madarsz face unele difficultati contra stilului, in care este conceputu actulu si dice ca, conformu regulamentului, votarea nu se pote ameba. — Ludovicu Csernátony considera cestiunea multu mai importanta, decatu se voiesca a se servi de una surprindere la acesta votare (Aplause d'in tote partile.) Importanti'a cestiunei cere, ca fia-care se-si pota trage sem'a, cum

voiesce a vota; tier'a inca trebuie se scia, — asta-di seu mane, totu atata, — cum a votatu fia-care d'intre deputati.

Madarsz voiesce a vorbi, inse intre agomotulu enormu nu este ascultat.

Col. Tisza este de parerea lui Csernátony. Fiacare se spuna ce'a ce cugeta despre acesta cestiune, ca se vedemu, cari sunt cei ce observa legile aduse de ei, si cei ce le calea. (Aprobare in stang'a.)

Presiedintele amena votarea pre mane.

Ministrulu Kerkápolyi, luandu inca una data cuventulu, presinta camerei unu proiectu de lege pentru ameliorarea catastrului de dari care, daca va fi primitu, va face possibilu inceperea numai decatu a lucrariloru ulteriori pentru regularea d'ariloru. Oratorele mai presinta unele proiecte de legi relative totu la imposita. — Se voru tipari si distribui.

Ordinea d'ilei: Tractatele comerciale cu Chin'a, Siam si Iapanu.

Referintele comisiunei centrale, Fridericu Harányi, reporteza, ca comisiunea recomanda primirea respectiveloru proiecte de legi, cu unele modificatiuni de stilu neinsemnate.

Bar. Lud. Simonyi cere, ca se se aplice magiari in numeru sufficientu la oficiile consularie.

Colom. Ghyezzy vedindu ca unu exemplariu alu tractatului este conceputu in limba germana, dorece ca in viitoru asemenea tractate se se redacteze in limba franceza seu englesa.

Ministrulu de comerciu, Szilávi, reflectandu lui Lud. Simonyi, dice ca fia-care magiaru capabilu, care a voitu a primi servitiu la consulate, a fostu aplicatu — Relativu la dorintia lui Col. Ghyezzy observa, ca testulu originalu a loru doue d'intre numitele tractate este conceputu in limba englesa, era alu treilea in cea germana.

Tractatele se adopta tote en bloc. In siedintia de mane se voru ceti a trei-a ora.

Siedintia se inchiaia la 1¹/₂ ora. Siedintia proxima: mane, la 10 ore a. m.

Instructiunea elementaria in Valea Rodnei

Scola este fundamentulu societatii. Singura scola este focularulu principalu, la ale carui-a radie se desamortiescu arteriele unui poporu. Ori d'in ce punctu vomu pipai lipsele si relele Romaniloru; ori de unde vomu esamina stagnarea prosperitatii si infioriei romanismului; venimu la convictiunea, ca tote provinu de la debilitatea si, in mare parte, de la lips'a instructiunei populare.

Noi cesti d'in coce de Carpati suntemu asupriti, suntemu amenintati, suntemu aruncati in abisulu suferintiloru. ha periclitati in gradulu supremu de balaurulu inghititoriu alu magiarisarei.

Singura scola este refugiulu nostru; singuru in invetiatur'a poporului jace salvarea romanismului.

Ni lipsesce clasa materialulu; avemu trebuintia de clasa, carea da putere si fara e carea suntemu pierduti; ni trebuesce comercianti, industriari, economi, agricultori, etc., etc., totu felulu de barbati de sciinta, de specialitati si, cu deosebire, avemu cea mai mare trebuintia de totu felulu de maestri. Si de unde potemu castig'a tote aceste, decatu singuru numai d'in scola?

Scola si era scola ni trebuesce! Singura scola este fabric'a, unde se potu fauri stalpii puternici, portatori de unu venitoriu certu si splendidu alu patriei nepotiloru lui Traianu. Scola prin tote partile, prin tote anghurile!

Ni sunt cunoscuta tendintiele legiloru s olastece magiare facia cu scolele nostre romanesci. Este cunoscuta masc'a acelei hidre infernale, carea v're se ne desbrace de scol'a nationala, de vietia, de putere, de nationalitate. — Cunoscemu cu totii sabi'a, carea v're se ne ucida, se ne strapunga pana in anima.

Ca se ni aperamu cu siguritate si demnitate existenti'a nostra si venitorulu nostru, trebuie se ni incordamu si concentramu tote puterile pentru radicare si sustinerea scoleloru. Tote animele, tote cugetele se lucre pentru inaintarea si infiorarea instructiunei; tote sacrificiele se fia destinate prosperitatii si inbunatatirii educatiunei nostre nationale; se lucramu pentru sustinerea si infiorarea scoleloru confesionale — identice nationale; se lucramu pentru aperiarea si prosperarea loru! Da, se lucramu si era se lucramu cu totii, d'in tote partile si, cu deosebire, cei chiamati, — ca se nu le scapamu in ghiarele strainiloru; se lucramu!... Ce cuventu frumosu! Cate dorere inse trebuie se sentimu, vedindu ca acesta lucrare e forte debila, e neinsemnata, e numai cuventu secu!

Ni place a striga scola! scola! er' in fapta, in pre-pucine locuri, mai nicairi, se lucre cu energ'a si cu devotamentulu pretinse de sanctitate causei. „Rari nantes in gurgite vasto“ sunt la noi barbati de scole, cari si-implinescu detorintia.

Scoalele nostre nationale sunt incredintiate ordinariloru confesionali si preutime; cu unu cuventu, statulu preutiescu; acesta e caus'a, ca multi d'in imploiatii nostri si alti mireni, cari aru poté face multu pentru scola, s

scusa, dîcîndu: „sè lucre preutîmea, cîci in man'a ei sînt scolele!“ Destulu de trîstu! Daca scolele sînt concredîute preutîmei, nu urmeza ca mireni si toti, cari aru potè contribuî ce-va la radîcarea loru, sè fia dispensati de la ingrigirea pentru scole, ci, d'in contra, in armonia cu preutîmea si cu invetiatorii, sînt detori si ei a se întrepune cu poteri unite, pentru realizarea scopului sacru.

Dorere si era dorere cî, in cele mai multe locuri, factorii competînti, chiaru preutii, respective inspectorii de scole desvolta in asta cauza pucina energia, pucina activitate, sèu nu atîta, cîta cere misiunea scolei.

Si unulu d'in acele locuri, unde nu se satisfice dorintiei si cerintieloru spre acestu scopu, este si Districtulu Năsăudului.

Am audita pre forte multi esprimendu-se, cî scolele de pre la noi si, cu deosebire, de pre valea noastra, stau bine. Pote cî in cîtu-va voru avè dloru si dreptate. Da! comparandu starea scoleloru nostre, carea este mai multu a se multimi numai abilitatii invetiatoriloru, cu starea scoleloru d'in alte pîrti romane, intru adeveru, pote cî este in cîtu-va mai imbucuratoria; cu atîta inse nu trebuie sè ne multumim; nu urmeza de aci, cî nu aru potè sè stè si mai bine, inca multu mai bine.

En, sè alaturam scolele nostre si cu cele mai bune decîtu ale nostre si nu numai cu cele mai rele. Sè ne uitam, cum stau scolele natiuniloru straine mai culte, de exemplu, ale germaniloru, francesiloru, etc.; sèu sè nu mergem asiè departe; sè privim singuru numai la vecinii nostri d'in patria, la sasoni! Ore noi, cu deosebire d'in acèsta vale, nu le-amu potè radîca lajacea stare infioratoria? N' credu cî nu, numai daca ne-amu fortia altcum poteri; numai dacam amu lucrà cu alta energia si resolutiune. Si, cu deosebire, cei competînti, Dlu inspectoru, d'împrenna cu senatul scolasticu confesionalu, aru trebui sè desvolte alta barbatia, alta tactica si altu zelu.

D'in capulu locului s'ar' recere, sè se tiena conferintie invetiatoresca cîtu de dese, la cari se participe preutii si alti barbati de scola; aici sè se puna in desbatere si consultatiune tote relele, cari impedeza programulu si infiorirea scoleloru, èr' conclusele aduse sè se realizeze cu cea mai stricta punctualitate si rigore. Ce trîstu inse, cî astfelu de conferintie se tînu numai ca de doru! Si d'in ce cauza? Nu pricepem. Ni vine a crede, cî acèsta indolentia provine mai multu de la comoditatea Dlui inspectoru confesionalu.

Ultim'a conferintia invetiatoresca d'in acestu Districtu, — dacam aducu bine a minte, — a fostu in 27—28 septembrie 1869, si si acèsta, scie Ddieu, dupa cîti ani de asteptare.

In acèsta conferintia s'a statoritu unu planu de instructiune, una impartire a oreloru, s'a alesu una comisiune spre compunerea unoru statute pentru infintierea unei reuniuni invetiatoresca; s'a decisu, mai departe, ca proxim'a conferintia invetiatoresca sè se tîna la Craciunulu acelu anu, la carea conferintia, invetiatorii erau insarcinati d'in partea presidiului, — inspectorele confesionale, — ca: fia-care invetiatoriu sè aduca cu sine una descriere geografica si istorica a comunei sale; totu atunci s'a statoritu, ca fia-care invetiatoriu sè urmeze planulu de instructiune statoritu, impartirea oreloru, etc. — Ce lucruri frumose si laudabile tote aceste!

Acum, sè ne oprimu nitielu, si sè cercam, cum s'a realizatu tote acele concluse frumose? Ce s'a facutu, dle inspectore si vicariu foraneu, — sè fimu scusat de indifectiunea, cî ne adresam cîtra dta, — pentru realizarea aceluor concluse, primite in numit'a Conferintia?

Èta, cî e aproape si alu doilea Craciunu, adica alu anulu 1870, si nece unu simptomu nu se ivesce pentru tîneria conferintiei ficate de atunci. In desiertu astepta invetiatorii energici si zelosi, cîci nimene nu li are griega; si, dieu, nu pricepem, carea ar' fi caus'a la atîta tramandare. Nu a rare ori amu auditu invetiatorii plangundu-se cî, prin amènarea Conferintiei, se impedeza si infintierea atîtu de multu doritei Reuniuni invetiatoresca. Si cîta dorere! Ce indolentia! Nimene nu-i aude, nimene nu-i iè in nice una consideratiune. Ni ar' placè multu a scî caus'a, d'in carea sè am'na convocarea Conferintiei invetiatoresca, cu tote cî numai aici s'ar' potè vindecà multe d'in relele ce se afla in scola.

Planulu de instructiune statoritu de Conferintia d'in anulu trecut se urmeza mai multu numai dupa arbitriulu invetiatoriloru. Daca nu covine invetiatorulu d'a merge la scola, merge in crîsma; apoi de aici, beutu bine, la scola, ca sè planteze in prunci moralitate si virtute, si ce-i pasa? cîci Dlu inspectore e omu bunu, nu-lu tîpa d'in postu. Si ca sè fimu crutiati de invinuri, cî aceste afirmatiuni aru fi numai nisce scorniture sèu esageratiuni, ne vomu incercà a ilustra asertulu prin faptu.

Credemu, cî insu-si dta, Dle inspectore, nu vei fi uitatu neplacutulu momentu, in care ai fostu nefericitu a asiste, impreuna cu unu publicu forte alesu, la forte nemultumitorulu esamenu alu Dlui invetiatoriu d'in Maieru, Vasiliu Popu; credemu, mai departe, cî vei fi informatu pre deplinu, ca inspectore supremu, despre portarea necuviintiosa a acelu invetiatoriu; tî-se va fi spusu, cî respectivulu invetiatoriu cerca mai desu crîsm'a decîtu scol'a. Acum, Dle inspectore, fiindu-ti tote aceste cunoscute, ce ar' fi potutu urmà alt'a

decîtu radîcarea acelu nedemnu invetiatoriu d'in postulu sèu? Dara ce sè vedi? invetiatorulu si asta-di mai functiuneza. Dlu vicariu, la rogarea comunei de a radîca pre V. Popu d'in postu, a lasatu acèsta afacere senatulu scolasticu comunale, scîndu anume cî, fiindu toti membrii acelu senatu, afara de parochu, nepreceptoru de scola si de misiunea ei si lasandu-se a fi corupti de V. Popu si de neamurile dsale, nu voru radîca d'in postu pre respect. invetiatoriu, èr' domni'a-lui, la esamenu proximu, va fi spelatu pre mâne, ba va face imputari sen. scol., cî d'insulu au alesu era-si pre numitulu invetiatoriu.

Trebuie sè marturimu francu, cî nu pricepem asta procedura; chiaru si dacam mîroasa a nepotismu, acestu-a e prè greu mîrosu.

Destulu de trîstu, candu numai atîta grige se porta de crescerea si moralitatea tenerimei unei comune atîtu de mari, cum e comun'a Maieru; destulu de dorerosu, candu nisce surcele fragede se lasa in man'a unui betîvu, ca sè le strice, sè le ruineze, sè le vestediesca; de trei ori trîstu, candu vedi atîta indiferentismu!

Amu adusu acestu esemplu, si de colorea lui avemu mai multe; speram inse, cî vomu fi crutiati de a mai cità si alte; speram, cî Dlu inspectoru se va nesu a esilã aceste rele si si-va încordà tote poteri pentru radîcarea si inaintarea scoleloru la una trepta inalta, infioratoria si imbucuratoria.

Singuru acestu motivu l'amu avutu in vedere, Dle Redactore, la publicarea acestoru orduri; dara inainte de a incheiã inca ce-va.

Pre la noi mergu lucrurile totu pre dosu, chiaru si cele privitorie la caus'a scolastica; Dlu inspectore se pare, cî lucra anume pre cord'a lui Eötvös.

Ne va escusa de acèsta afirmatiune, pentru cî ce insemneza circularulu d-sale relativu la incaperea scoleloru poporale, prin care recomendã a senatelor scolastice, ca sè nu incepa scolele pîna in noemvre; ce insemneza acèsta, dupa-cele legea dice espresu, ca scolele populare sè se incepa in 1. octovre? Nu întielegemu, nu scimu, ce lege i dã Dlui inspectore acestu privilegiu! Va dice, pote, Dlu inspectore, cî numai a recomandat acèsta senatelor scol. Da, dsa a recomandat, èr' senatele tote au primitu acèsta recomandare cu aplausu, afara dora de unulu d'ia totu inspectoratulu. Dlu inspectoru, in famosulu dsale circulariu, a pusu de pretestu economi'a, vedi Domne, ca si candu economi'a ar' jacè pre umerii unoru prunci de 6—7 ani. Nu scimu, ce bine a facutu domni'a-lui cu acelu circulariu, dara un'a me temu cî a facutu, adica a datu pretestu Dlui Eötvös cî nu se tîne de lege, si apoi ce doresce Dlu Eötvös, mai multu, decîtu sè scia, cî Dlu inspectoru nu se tîne de lege, ca asiè sè si-pota pune domni'a-lui ghiarele pre scole, sè le prefaca in scole de statu, apoi mai departe se scie ce urmeza.

Nu întielegemu, mai departe, intentiunea de a desfiintia scolele triviali. Ni-ar' parè bine, candu ar' fi falsa asta fama. Mai multu credu, cî nece Eötvös nu va dorì decîtu desfiintierea scoleloru romanesci in locu de radîcarea loru. Si nece nu sciu, cu ce ar' potè servi cine-va mai multu lui Eötvös decîtu a desfiintia institutele de crescere, cari pîna acum au produsu atîta barbati, atîti atleti ai romanismulu, ca pre ruinele loru sè se pota infintia scole de statu, scole unguresci.

Nu asiè au lucratu nemeritorulu I. Marianu si succesorii lui; dara sapienti sat.

P u b l i u.

De sub Mesesiu, 7 nov.

(† a) Precum s'a potutu observà d'in colonele acestui stimatu diariu, convenirile in Selagiu, cari tîntescu promoverea binelui natiunali spiritualu, au inceputu a se pune la ordinea d'iei. Impregiurãrile vitrege politice si seraci'a ce, in genere, coplesiesce pre Romanu inceputa a convinge majoritatea întielegintiei d'in Selagiu, cî numai cu poteri unite, cu concursulu poporulu insetatu de cultura, se pote efeptu ace'a ce singuratecii nu potu, si ce, dacam se faceã mai de multu, asta-di romanulu nu ar' fi atîtu de strivitu, strainu si desconsideratu in patri'a sa, precum lu-vedem. Dieu: majoritatea întielegintiei, pentru-cã sortea a vrutu, ca bucuri'a si concordia sè nu fia completa. De esemplu viu si trîstu ni servece procedur'a dlui protopopu d'in Basesci, Grigoriu Popu, facia cu conferintia conchiamata pre 9 a lunei trecute. Astfelu de omeni ai discordiei si neactivitatii esemplarie inse, d'in dî in dî devinu mai rari, si credu, cî voru disparè cu totulu, indata-ce radiele de lumina voru strabate pîna la dinsii.

Conferintia sinodale ce se tînu in 24 octomvre a. c. in Simleulu-Selagiu, la cas'a vicariale, sub presiedintia reverend. dnu vicariu, Demetriu Coroiãnu, inca avu de scopu: unirea poteriloru, pentru promoverea interesulu natiunali.

Nu me voiu întretienè de asta-data cu amenuntele acestei adunari micste d'in preuti si mireni ci voiu trece de-a dreptulu la vre-o doue trei puncte, pre cîtu de bune, dupa parerea mea, pre atîtu si de salutarie si demne de consideratu.

D'in capulu locului am sè amintescu, cî acèsta con-

ferintia sinodale micsta fù un'a d'in cele mai cercetate, si d'intre obiectele ce aveau sè se desbata: alegerea subcomitetulu Asociatiunei, regularea trebeloru scolare, caus'a congresulu basericescu, dreptulu de a alege episcopu in diecesa s. a., meritara tota atentiunea întielegintiei selagiane.

Dupa-ce adunarea se constituì in frunte cu reverendisimulu dnu vicariu, se procese la lucru si adica mai antîtu la alegerea si constituirea „Subcomitetulu Asociatiunei.“ Numele totoruru membriloru nu-mi sînt cunoscute, alegerea inse se pare a fi bine-nimerita. Barbati cei mai populari si cunoscuti de romani buni facu parte d'in acestu comitetu, cum e d. e. dlu vicariu D. Coroiãnu, asesorii I. Maniu si Marcusiu, protopopulu Vicasiu, V. Popu s. a., si eu am cea mai buna sperantia de efeptulu acestei institutiuni. — Preste cestiunea congresulu si a dreptulu de alege trecuram usioru Conferintia, fãra exceptiune, fù de parerea cî e de lipsa a se face o representatiune energica la ven. ordinariatu, ca acestu-a, adunandu-se in consistoriu plenariu, sè insiste cu tota poterea cuventulu intru realizarea acestoru recerintie neamenate pentru diecesa. Cu representatiunea sinodale, cunoscute si d'in colonele acestui diarnalu, plecã una deputatiune d'in 2 preuti: V. Popu si Vicasiu, protopopi, si 2 mireni: dd. V. Popu si I. Nichit'a, advocati. Resultatulu fù, cî ven. ordinariatu, fãi disu spre lauda, adunandu-se spre a se consultà in aceste cestiuni, cu majoritate de voturi, aflã de lipsa conchiamarea consistoriulu plenariu, unde sè se desbata si delibereze representatiunea. La cascigarea acestui resultatulu avemu multu de a multimi reverend. d. Macedonu Popu, prepositu, care indata la inceputu sprigini d'in respoteri pasii deputatiunei. Ce ni va dá Ddieu in acèsta privintia vomu vedè dupa 24. novembre, in care dî are sè se adune consistoriu plenariu.

Mai multu de lucru ni dede caus'a scoleloru comunali si imbunetãtirea starei loru. S'au disu si propusu multe si in una privintia si in alt'a; in urma inse s'a decisu, ca domni protopopi si preuti, ca esecutorii ordinariloru episcopesci, sè se nesuesca d'in tote poteri a sustienè si conservã caracterulu confesionalu alu scoleloru. De altmintrea, acèsta cauza singura ar' meritã unu sinodu micstu cîtu de amplu.

In combinatiune cu caus'a scolare, ni veni a minte si scol'a reale, proiectata inca de multu de întielegintia d'in Selagiu. Necesitatea ei e urginta si se pote observã in totu momentulu. Unu stare institutu recere mai multe dieci de mii. De unde sè le luam aceste? Aci trebuie sè mentionam, cî dlu I. Muresianu, inspectoru la banc'a de asecuratiune „Transilvania“, care tocmai petrecea pre aici in cause de ale bancoi, ni veni intr'ajutoriu. Dsa dupace, conformu misiunei sale, ne provocã, in unu discursu bine-nimeritu, unulu cîtu unulu si pre toti laolalta, ca sè ni asecuram vietia, fiindu acèsta lucru folositoriu si d'in punctu de vedere economicu, familiaru si natiunali, ni dede ide'a, cum amu potè in unu tempu anumitu a ni cascigã unu capitalu de 50—60 mii fl. A nume, Dsa ni recomandã cu tota caldur'a doue moduri, lasandu voia libera conferintiei, de a primì pre ori-care d'in aceste moduri, adica: sèu sè se asecurã fiasce-care preuta d'in Silvania in folosulu institutulu cestiunatu, sèu toti laolalta sè asecurã pre unulu ore-care-va individuu, pîna la marimea sumei recerute. Conferintia, dupa o discussiune mai lunga, primì in principiu alu doile modu. Detaierea acestui-a, precum si modalitatea, se lasã unei alte conferintie ad.hoc ce are a se conchiamã cîtu mai curundu, dupa-ce acestu lucru se va mai cerne si prin sinodele protopopesci. In adeveru, acèsta cauza este era-si un'a d'in acele, carea merita tota atentiunea si pre carea, cum avui ocaziune de a me convinge, întielegintia preutiesca si civile nu o va lasã ne sustienuta.

Dupa aceste, sinodulu se disolvã pentru asta-data, fãra ca sè fia desbatutu si alte puncte. De asta-data incheiu esprimendu, cî preste totu ar' fi de doritu, ca atari conveniri sinodali sè nu tîna numai cîte una dî, ci oclu putienu doue, trei, ca propunerile sè se desbata cu atîtu mai detaiatu si nici decîtu, cum se dice, in ruptulu capulu. Nu convine acèsta nici demnitatii unui sinodu vicariale, nici seriozitatii propuneriloru. Sè credemu cî, de acum inainte, va fi asiè.

VARIETATI.

* (Iosifu Papp-Szilágyi), episcopulu diecesei romane de Oradea-Mare, adresã totoruru preutiloru d'in acèsta diecesa urmatorulu cerculariu dno 21 oct. 1870, Nr. 675, pre care lu supunemu judecãtii cetitoriloru nostri: „Nu e necunoscutu, cum-cã s'a ingreunatu man'a lui Domnedieu spre lumea cea peccatosa, pentru-cã in dfilele nostre mai cã s'a implenitu dis'a Profetulu: „Toti s'au abatutu de la cãile Domnulu; impreuna netrebniici s'au facutu; nu este celu ce face bunetate, nu este pîna la unulu.“ (Ps. 13. v. 3.) Pentru ace'a Domnedieu a lasatu pre omeni orbiei sale: s'a scolatu limba, spre limba, imperatfa spre imperatfa; rescolari, bataie, versare

de sange, fomete si bole, despre c ri audim si cetim : sunt pedepsa peccatoru, ca-si cum nu aru fi departe diu'a Domnului cea mare a judecatii. Orb'ia omenesca pana acolo a ajunsu, catu in sa si Sant'a cetate a Romei o au cuprinsu varvarii; si Santulu Parinte, Patriarcul Romei, se afla incungiu ratu de vresmasi, ca-si ore-candu S Petru in rob'ia paganiloru, asié catu graiulu lui nu mai pote sosi la noi se ne lumineze, se ne mangaie, se ne binecuvinte si se ne intaresca. Intru aceste impregiuarari nu avemu altu locu, decatu ca se ne intorcemu la Domnedieu, se ne pocaimu si se strigamu d'in adunculu animei: Domne mantuesce-ne; nu ne lasa a per; lucrulu maneloru Tale suntemu; nu intorce faci'a Ta de catra noi; si induratu noue, peccatosiloru! Si, precum crestini cei de antaiu, fiindu S. Petru in lanturi, se rogau pentru mantuirea lui: asié si noi, pentru mantuirea urmatorulu a celui-a, Patriarcul Romei, d'in man'a vresmaniloru, cari voescu a duce pre omeni la paganetate: se facemu rogatiuni ferbinti fara incetare. Pentru ace'a renduimu, ca se se faca rogatiuni in tote basericele, si anume: rogatiunile de la litia, cu Tropariulu „Celu ce Te-ai nascutu d'in Fetiora“ de la or'a IX., „Tatalu nostru“ si „Nascatori'a“, si se se indemne poporulu prin invetiaturele Preutiloru la pocaintia, la vietia crestinesca bine placuta lui Domnedieu, ca se se imblandiseca Domnedieu, se dea era-si lunei pace si sufleteloru nostre mare indurare.“ — Sant'a Sa parintele episcopu ni spune dara in acestu circulariu, ca unitatea Italiei este unu lucru barbaru; ca libertatea si independinta natiuniloru nu sunt placute lui Domnedieu; ca Ddieu tramite omeniloru bataiele, versarile de sange, boale, si alte calamitati nenumerate; ca italianii, inimicii patriarcului Romei, voiescu se duca pre omeni la paganetate (Auditi numai!), etc. Dieu, Sant'a Sa ar' avé se implinesca alte detorintie catra natiunea sa si clerulu seu, si se nu vina a emite nisce idee d'in evulu intunerecului, cari nu mai au nece una trecere la omenii inbitori de lumina si de adeveru. Nu Ddieu, la care nu incapa nece ur'a nece reutatea, ci tiranii si despotii poporeloru facu resbelele si casuina versarile de sange omenescu, prin infamieloru.

*(Redactiunea „Amvonului“) publica premiulu de 9 galbeni pentru cele mai bune trei predice, cari voru aparé in „Amvonulu“ (trimestrul Ian.—Martiu) de la colaboratori esteri. Premiulu se va impartii intre autorii aceloru trei predice egal. Judecata se va face prin barbati competinti d'in diverse parti, ca se se incungiu prin acet'a partialitatea, ce ar' pote proveni d'in cunoscintia seu simpatie personali. Speramu, ca zelulu Dlu redactorulu alu „Amvonulu“ va fi remuneratu d'in partea clerulu romanu, precum in an. 1868, asié si de asta-data, cu partinire caldurosa, cu atatu mai vertosu, ca acet'a foia atatu de necesaria pentru fac-care preutu, ajunse a-si castigat unu pre bunu si meritatu renume intre preutii romani d'in tote partile.

*(Noua organizatiune a jurisdicțiilor niloru) inspirá cele mai fundate ingrigiri fac-carui romanu; a nume erá periclitata existinta tribunaleloru d'in Nasedu, Chioru si Zarandu, voindu ministeriulu de justitia, — unde, nota bene: nu se afla nece unu romanu pentru a poté fi consultatu in elaborarea proiecteloru de legi, — a le desfiinta cu totulu si a le incorpora altoru comitate. Nu scim, incatu se d nu credientu unoru informatiuni, dupa cari numitele tribunale aru fi manutienute si in viitoriu, ca-ci amu ajunsu pana acolo, ca romanulu trebus se considere de favoruri chiaru si nedreptatile ce i se facu mereu sub ministeriulu dualisticu austro-magiaru. Ni se mai spune, ca Abrudulu (in Transilvania) inca ar' capeta tribunalu. Inregistramu aceste faime, fara a garantá despre a deveru. Nu potemu inse a retace dorerea nostra, vedindu ca cei mai multi d'intre deputatii romani nu se intereseza in destulu despre cestiuni vitali ca-si cele ce se desbatura de vre-o doue septemane incoce in sectiunile dietali, precum legea comunale si organizarea jurisdicțiilor niloru, lucruri de cea mai mare importantia pentru romani. Apoi se nu ne miramu daca, in urma putinei nostre energie, lucririle se facu directe spre reulu nostru si alu natiunei. Amu dori ca, sub forma de clubu ori conferintia, deputatii nostri toti, cu una anima si unu sufletu, se desbata catu mai desu tote cestiunile de ce-va insemnate, si se nu aiba alta cinosura decatu binele natiunei. Fi-vomu ore auditi?

*(Literariu.) Numerulu 6 alu foiei societati „Romanismulu“ contine urmatoriele materie: I. Literatura: Poesia populare a romaniloru, de Gr. G. Tocilescu; Miresa la momentu, drama in cinci acte, de N. V. Scurtescu; Dunarea si Romania, de G. Misailu. II. Istoria: Doue criseve d'in 1437 ale lui Vlad III., Draculu, cu note d'in colecțiunaru lui Gr. G. Tocilescu. III. Acte oficiale ale societati. — Dare de sema d'in partea comitetulu despre starea si progresulu societati, conformu art. XIII d'in statute, catra membrii societati, cetita de presiedinte in sedinta generale de la 13 septevre 1869. — Foi'a so-

cietatii Romanismulu, redactata de una comisiune de cinci membri, alesi d'in sinulu societati, in unire cu presiedintele ei, B. P. Hasdeu, apare odata pre fac-care luna, in formatu 8-o mare si in marime de la 40—80 cole pre ann. — Pretiulu abonamentulu, care se pote face in Bucuresci, cala Mogosioiei, Nr. 81, este pre unu annu 20 lei pre siese lune 12 l., pre trei lune 7 l.; unu exemplariu costa 2 lei 80 bani. — Acet'a foia este d'intre cele mai interesante si mai bine-redactate foie periodice literarie si, prin tractarea si publicarea materieloru alese si curatu romanesci, se recomanda celei mai caldurose imbracisari.

*(Una radia de fulgeru) In noptea spre 13. nov. se descarea in Lovrinu (comit. Torontalului in Banatu) una tempestate vehementa cu grandina. Pre la 4 ore demaneti'a, una radia de fulgeru intrá in locuint'a invetiatorulu Jung, sparse ochiurile de la doue ferestre opuse d'in culina si odaia, smulse gratelele de feru de la una ferestra si zarulu de la us'a odaiei, alta dauna d'in norocire, inse nu causá. Dlu Jung se afla d'impreuna cu copii sei, cari inse dormiau in odaia, in carea intrá radia de fulgeru, dar' toti au scapatu, ca prin minune, nevatemati.

*(Una surprindere orribile.) „La Gironde“ reproduce dupa diariulu la „Dépêche“ d'in Toulous'a, urmatoriulu faptu: „Contele Bismarck primi, in timpulu siederei sale la Reims, una surprindere putien deosebita de ace'a, pre care Tiarulu Rusiei o pregati intr'o di generalulu Moltke. Intr'o sera, candu dlu Bismarck era se se culce, afla in patulu seu una incantatori creatura de aproape siese lune de d'fle, pre alu carei sinu era unu micu biletu. Marele cancelarulu, deschidendu biletulu, afla in elu ca, prusianii masacrandu pre tatalu copilulu, mama-sa lu incredintia lui inainte de a se sinucide insasi. Luandu copilulu in bratie spre a-lu dá vre unei persone d'in suit'a sa, dlu Bismarck zari, intorcundu-se, la un'a d'in ferestrele camerei, una femea spendiurata, a carei facia pastrase in morte expresiunea celei mai doreroze ingrigiri. Ochii ei mari deschisi, erau ficsati spre patulu unde se repausá mic'a fiintia.“ „Curier de Iasi.“

*(Dlu Andreiu Popu), notariulu societati „Alexi-Sincaiane“ d'in Gherla, ni anuciá prin unu telegramu, care inse lu primiramu dupa tiparirea numerulu trecut, cum-ca societatea „Alexi-Sincaiana“ va serba in 24. novembre sedintia publica, la carea invita pre toti romanii binesentitori.

*(Lumina electrica d'in Parisu.) Estragemu d'intr'o corespondintia a diariulu „Sémaphore“ de la 18 octomvre urmatoriele amenunte despre efectulu luminei electrice ce intrebuintieza asediati d'in Parisu: „Dinnaintea punctulu St. Denis, tote baricadele formidabile, aradicate de noi, sunt proviedute cu tunuri. Scopulu acestoru piese este de a demonta bateriele prusiane, situate d'innaintea nostra la una mica distantia. D'in nefericire, ceti'a este asié de desa incatu nu se potu vedé pusetiunile inimiculu; de una-data se arunca inainte d'in directiune spre Mont-Mortre si Saint-Quen doue radie vigurose de lumina electrica si lumineza pusetiunile inimice, asié incatu se poteau vedé pana la cele mai mice amenunte. Distantia reala, ce potu strabate aceste radie lumineuse, este immensa, nu se pote aprecia cu esactitate; inse la 2500, chiaru si la 3000 de metre, terenulu este luminatu ca si diu'a la media-di.“ „Romanulu.“

„Amvonulu“

foia basericesca pentru elaborate d'in sfera elocintiei sacre, sub redactiunea lui Iustinu Popfiu (Oradea-Mare, Grosswardein in Ungaria), pentru an. 1871 (anulu II.), apare de doue ori pre luna, in numeri de cate doue cole, in formatu de carte mare. Va aduce totu felulu de predice de dominece, serbatori si de diverse ocazioni. Prenumeratiunea se face de odata pentru anulu intregu. Pretiulu de d'incoce de Carpati: 4 fl. v. a.; de d'incolo de Carpati: 1 galb.

Sciri electrice.

Roma, 16. nov. Bandier'a pruscesca falfaie era-si pre mai multe edificie de ale clerulu. Se vorbesce, ca papa ar' fi invitatu pre regele Prusiei a primprotectoratulu a supra scaunulu papalu.

Belgrad, 17. nov. Regintele Risties se va duce la Constantinopolea spre a iutra in negociatiuni cu port'a pentru cedarea Bosniei si a Herzegovinei pre cale pacifica.

Madrid, 16. nov. Cortesulu a alesu pre ducele de Aosta de rege ulu Spaniei cu 191 voturi. Pentru republica votara 63, pentru Montpensier 27, pentru Espartero 8 pentru Alphonso 2 si pentru fiulu lui Montpensier 1; cedula gole se dadera 19.

Viena, 17. nov. „Neue fr. Presse“ anuciá, ca imprumutul ce se accepta se se faca va fi d'

60 milioane, daca nu mai mare, si nu va fi imprumutu de statu, ci ambele parti lu-voru procurá deosebitu. — „Tagespresse“ afla, ca Angli'a a propusu in Versailles, cu consentimentulu guvernulu provisoriu, una desdaunare corespondentia, demolirea fortaretieloru confinarie si neutralizarea Alsai; si a Lotaringiei, sub garanti'a poteriloru europene. Totu-odata cestiunea orientala se se desbata in unu congresu europenu, unde Angli'a s'ar' invoi la revisiunea unoru puncte ale tractatulu d'in 1856, protesteaza inse contr'a unei procedure unilaterale a Rusiei.

Petropole, 17. nov. Foi'a oficiale publica unu decretu imperatescu, care ordona ministerulu de resbelu a pregati unu proiectu de lege despre rezerv'a armatei si estinderea obligamentulu militarulu a supra toturoru staturiloru (claseloru).

Belgrad, 17. nov. D'in Constantinopolea se anuciá, ca se transporta necontentiu infanteria si artileria la Sumla; ca garnisonel d'in Adrianopolea si cosacii otomani au primitu ordinu de plecarea.

Constantinopolea, 17. nov. Lordulu Elliot fu autorisatu se dechiare, ca Angli'a nu accepteaza pretensiunea ruscesca. In Basarabia se concentreza militie. Port'a inca inarmeza.

Geneva, 18. nov. Dole fu ocupatu de prusi. Diurnalele de Parisu d'in 12 c. publica unu decretu, cum-ca numai carne de calu, mula si asinu se mai pote liberá.

Viena, 18. nov. Consululu anglesu si austriacu influentieza cu succesu a supra sultanulu, care este forte resolutu. „Tagblatt“ afla, ca Angli'a vré se ofera ajutoriu Austriei pentru sustinerea unei armate de resbelu. Scirile d'in Cernenti spunu, ca la Dniestru stau trei divisiuni ruscesci si optu-spre-diece colone de cosaci, cu 50 tunuri.

Praga, 18. nov. Polif'a a opritu reuniuniloru cheice de a mai cantá melodie de resbelu rusesci.

Roma, 18. nov. La sosirea regelui in Roma, papa vré se inchida tote basericele.

Londra, 18. nov. „Times“ dice, ce nu i se va concede Rusiei a mai immulfi incurcaturele presinte. — „Standard“ provoca pre Angli'a a se pregati la resbelu si anuciá, ca Turcia inca este resoluta a resiste, inartundu-se si pregatindu-se la resbelu.

Berolinu, 18. nov. „Zeidl. Corresp.“ asigura, ca bombardarea Parisulu nu sa aménatu cu totulu; traganarea a provenitu numai d'in cause politice.

Berolinu, 18. nov. (Oficialu). Versailles, 18. nov. catra regina: Marele-duce de Mecklenburg respinse ieri pre inimicu la Dreux pre intrega linia; generalulu locutenente Treskow ocu la Dreux-ulu cu perderi neinsemnate; facu multi prisionieri, si persecuta pre inimicu in directiune spre Mans.

Berolinu, 18. nov. (Oficialu). Colonele d'in divisiunea prima de infanteria respinsera una erumpere a garnisonel d'in Mezières, facuta in 14. novembre.

Berolinu, 18. nov. Se comunica d'in Versailles: Roon si-depune portfoiulu de ministru alu resbelulu si primesce comand'a suprema a supra armatei de Nordu. Ministru de resbelu se va numi generalulu Storsch.

Responsuri. Dlu Dionisiu Popfiu in Lippó: Vin'a este a postei; d'aici tr-se spezeza diariulu regulatu; de-si reclamarea Dnlei Tale pentru cati va numeri este cam tardia, i vomu cercá si, aflandu-i, tr-i vomu tramite d'in preana cu numerii mai noui.

Dlu Ioachimu Crisianu in Ighiu: Socota despre carea te plangi a fostu generale; acet'a e caus'a ca nece numele Dneloru-Vostre nu occuru acolo, nece ale altoru sute de contribuenti. In casu inse, daca numele DVostre nu s'au publicatu in socotele speciale anteriori, poteti reclama prin posta. Noi amu publicatu tote, precum ni s'au tramisu.

Dlu G. P. protop. in Basesci: Rectificarea DTale este atatu de nelegibile, incatu ni este imposibila, ca se o publicamu. Noi nu avemu tempu ca se o decopiamu. Ne miramu, cum de nu sciti, ca tipografii d'in Pest'a nu pricepu nece unu cuventu romanescu si ca, prin urmare, noi suntemu siliti a scrie, asié d'icandu, dupa regulele caligrafiei, mai tote manuscrisurile. Acet'a este un'a d'in principalele cause, ca una multime de scrisori ce le primim, remanu nepublicate. Si, diu, celu putinu in privint'a scrisorei legibile ar' trebui se ne crutiati, Domniloru, ca-ci si, afara de acet'a, avemu destula greutate cu stilistic'a. Reu se insiela cei ce credu, ca este atatu de usioru de a scote, aici la noi, in limba romana una cola tiparita. Recomandamu aceste orduri deosebitei atentioni a toturoru, cari voru binevoii a ne onora cu scrisori, articli, reclame, etc., ca-ci numai asié ni va posibilu a ni impleni bine detorint'a.

Proprietariu si editoriu ALEXANDRU ROMANU
Redactoru respund. interim. IONU PORUTIU.